

Ordet gratis smager altid godt i munden. Vi kigger endnu engang på gratis plug-ins som man kan finde på Internet

Dreampoint Freeverb

Vi starter med en gratis rumklang, der hedder Freeverb, som er at finde til både PC, Mac samt Linux. Man kan endda hente kildekoden til effekten, hvis man vil bikse videre på den. Forfatteren skrev effekten, fordi han var træt af at alle gode PC-rumklange var så dyre. Selve rumklangen er lavet efter den gamle Moore-model, som dog ikke er blevet brugt i mange år. Derfor lyder Freeverb anderledes, hvilket også i mine øjne er dens styrke.

Rumklangens parametre er lige til at gå til:

Room size, hvor man bestemmer størrelsen af det rum man vil simulere.

Damping, som simulerer i hvor høj grad refleksionerne bliver absorberet af rummets vægge. For eksempel vil et rum med tapet absorbere flere refleksioner end en rå betonvæg.

Predelay, det vil sige hvor mange millisekunder der går, før rumklangen starter med at producere refleksioner.

Lowpass/Highpass, Her er det muligt at filtrere uønskede frekvenser fra det våde signal, altså udklingningen på rumklangen. Med lowpass-filteret kan man filtrere de høje frekvenser væk. Dette er meget effektivt hvis refleksionerne er for højfrekvente,

hvilket kan lyde dårligt, billigt og koldt. Highpass-filteret bruges til at komme lave frekvenser til livs. Det er meget brugbart, hvis man synes at rumklangens udklingninger er for tunge og upræcise. Hvis man lægger rumklang på et trommelloop er det endvidere muligt at bibeholde en tør stortrommelyd ved hjælp af highpass-filteret.

Wet/dry level, henholdsvis en simpel volumenkontrol for det våde signal – altså rumklangen – og for det tørre signal – dvs. originalsignalet.

Konklusion

Jezar, som har programmeret Freeverb, mener selv at den er den bedste rumklang på PC'en. Jeg vil dog sige at den har visse mangler:

Filterparametrene (damping, low/high-pass) er i angivet i procenter. Havde parametrene været i Hz havde det været meget mere interessant. Freeverb er meget CPU-krævende, da den næsten bruger dobbelt så meget CPU-kraft som de fleste andre rumklange på markedet. Jeg mener også det er et must med en variabel udklingningstid (normalt kaldet *decay*) og tidlige refleksioner (kaldet *early reflections*) ville også være rart. Og sidst men ikke mindst er stereo-spredningen i Freeverb dårlig. Men, men, den er stadigvæk interessant både fordi den er anderledes og ikke mindst fordi den er gratis. Det er bestemt den bedste gratis rumklang der findes.

Smart Electronix

Dernæst er turen kommet til Smart Electronix, som dækker over en ung, belgisk programmør ved navn Bram De Jong, der tilbyder tre gratis effekt plug-ins. Effekterne er: *SupaPhaser*, *Cyanide* og *H2O*. Alle tilbydes i VST-format til PC, Mac samt BeOS.

SupaPhaser

Som navnet antyder er der her tale om en klassisk phaser. Effekten ændrer fasen på signalet på en given frekvens. Dernæst kan man modulere frekvensen, hvilket giver phaseren sin karakteristiske lyd. Phaseren en effekt, som er mest kendt fra 1970'erne, hvor man hovedsageligt brugte den på guitar og keyboard, for at gøre lyden tykkere og mere syret. SupaPhaser har en masse parametre, som ikke er umiddelbart gennemskuelige, så her en hurtig introduktion til de fleste af dem.

Envelope follower. Her er det muligt at indstille phaseren til kun at modulere signalet, når signalets styrke er imellem minimum og maksimum parametrene. Desuden er der justering for attack og release, dvs. *når* phaseren skal modulere, hvor hurtigt reagerer den så på dette, og *når* den skal holde op med at modulere, hvor hurtigt stopper den så med det.

LFO står for *Low Frequency Oscillator*, og den laver langsomme cykliske modulationer på phaserfrekvensen. Hastigheden af modulationen kan indstilles ved hjælp af **freq.** parameteren. **Stereo**-parameteren

giver en stereospredning af modulationen, mens min. og max. bestemmer dybden af modulationen, dvs. hvor kraftigt der bliver moduleret. Endvidere er der en extend knap som udvider det frekvensmæssige arbejdsområde for LFO, hvis man ønsker det.

Mixture: Her indstilles forholdet imellem outputtet fra Envelope follower'en og LFO'en. Er knappen helt oppe, hører man kun Envelope-followeren og hvis den helt nede er det kun LFO'en som kan høres.

Distortion: Her er der mulighed for at forvrænge hele signalet, efter at det er blevet moduleret.

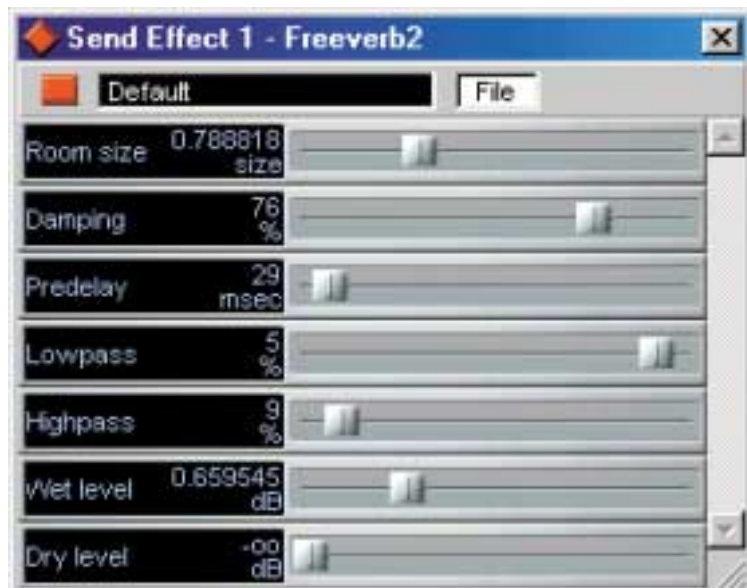
Feedback: Feedback betyder, hvor meget af det allerede modulerede signal, der skal kastes tilbage for at blive moduleret igen. Sættes et højt feedback kan man få et ret spøjst resultat.

Stages: Denne parameter styrer hvor mange gange signalet ryger igennem modulationsenheden. Som regel får man en tykkere lyd hvis man har flere stages, men til gengæld bruger man også mere computerkraft på det.

Konklusion

SupaPhaseren er en hæderlig phaser, som lyder godt om end den er en anelse uigennemskuelig. SupaPhaser hører til den slags effekter, som er sjov at lege med, men som sjældent er brugbar i et miks.

Freeverb v.2 som den tager sig ud i Cubase 5.0 til PC.

URL

Freeverb kan hentes på
www.dreampoint.co.uk.

Cyanide, SupaPhaser og H2O kan hentes på
www.smartelectronix.com

*) Nørdstof om Moores rumklangsmode kan findes på
mediatheque.ircam.fr/articles/textes/Jot97b/

Cyanide

Cyanide er intet mindre end en waveshaper med to low/high pass-filtre, et før og et efter signalet er blevet waveshaped.

Men hvad kan en waveshaper så bringe af lyksageligheder? Jo, med en waveshaper er det muligt at lave en amplitude-kurve for lyden. Hvis man for eksempel booster den nederste del af kurven, vil alle samples med lav amplitude blive skruet op (se illustration A). Omvendt hvis man lægger kurven ned vil Cyanide virke som en primitiv kompressor (se illustration B). Endvidere kan man lægge et low- eller highpass filter før og efter waveshaping'en, så det også er muligt at lave den meget brugte filter-effekt, som høres ustandseligt i bl.a. housemusik.

Konklusion

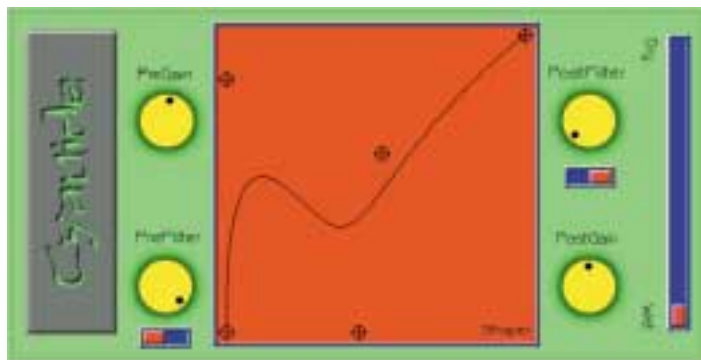
Cyanide er meget specialiseret og er mest brugbar til trommeloops,

hvis lyden skal være hård. Endvidere er Cyanide brugbar til at lave variationer af loops til brug i breaks. Så Cyanide er helt klart et must for techno-musikere!

Jeg skulle hilse fra programmøren af effekten og sige, at han er ved at lægge sidste hånd på en opdateret og forbedret udgave af Cyanide, som stadigvæk vil være at gratis tilgængelig på hans hjemmeside. Den nye udgave af Cyanide skulle gerne være færdig før jul.

H2O

H2O er en almindelig kompressor, parametrene er velkendte og lige ud af landevejen. Desværre lyder kompressoren ikke særlig godt, den pumper meget og er meget svær at styre. Endvidere har den en tendens til at forvrænge signalet, så jeg kan derfor ikke anbefale at bruge den. ■

Her har jeg boosted den amplitudemæssige bund (og ikke den frekvensmæssige), hvilket giver en hård, kontant lyd på f.eks. et trommeloop.

